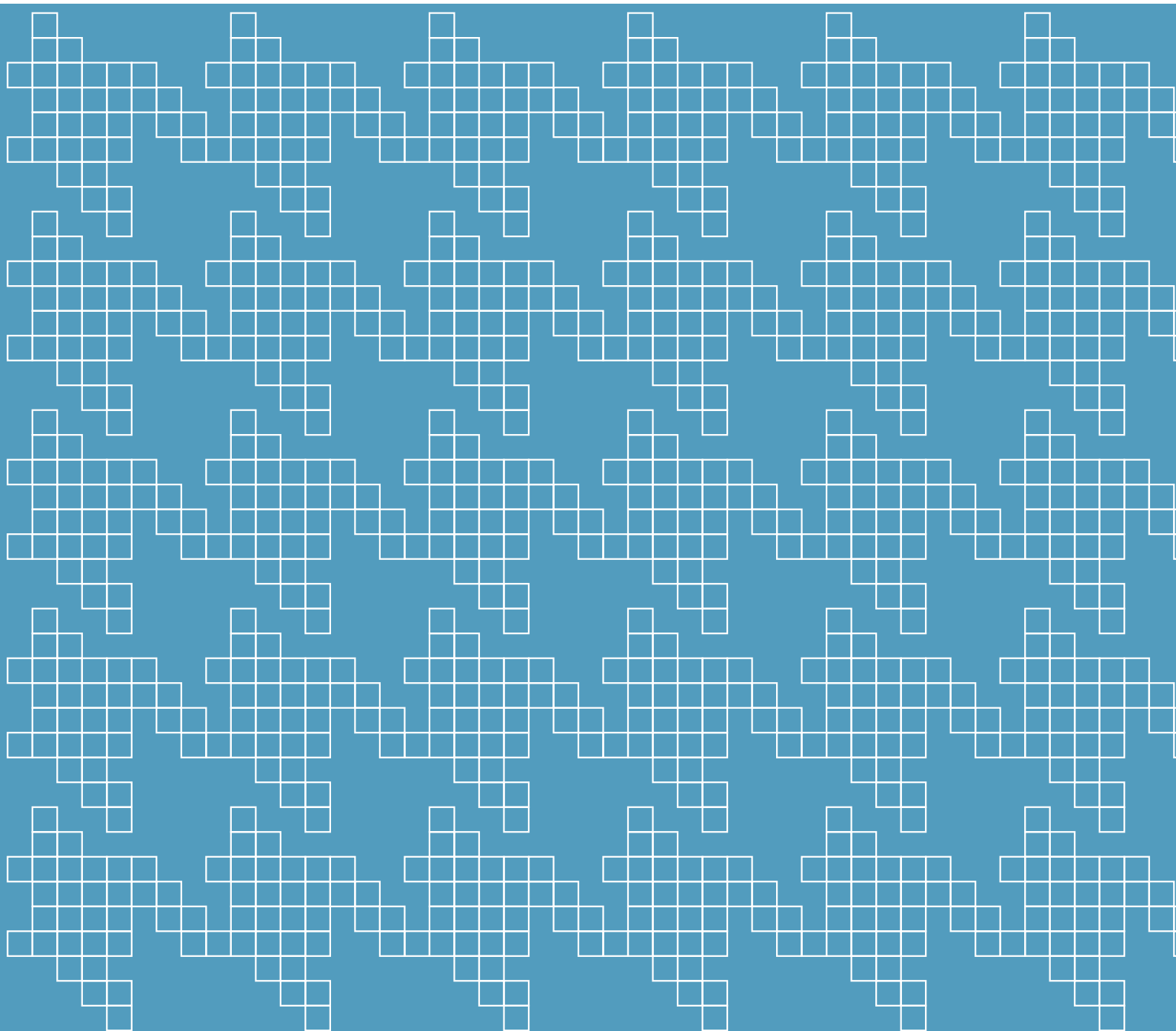

Storebrand ASA

Kapitalkravsforskriften (Basel II), pilar 3

4. kvartal 2009

Innhold

1 INNLEDNING	3
2 KAPITALKRAVSFORSKRIFTEN / BASEL II.....	3
3 BESKRIVELSE AV KONSOLIDERINGSREGLENE.....	3
4 RISIKO- OG KAPITALSTYRING	4
5 ANSVARLIG KAPITAL / KAPITALKRAV.....	10
6 OPPLYSNINGER OM KREDITTRISIKO	12

1 Innledning

Dokumentet har som formål å gi informasjon om risikoer, risikostyring og kapitalisering i tråd med Pilar 3 i kapitalkravforskriften (Basel II), hvor det stilles krav til at finansiell informasjon skal offentliggjøres. Storebrand driver en finansiell virksomhet som stiller strenge krav til styring og forvaltning av risiko. God risikostyring er et viktig strategisk virkemiddel for verdiskapningen i virksomheten, hvor målet er å opprettholde en god risikobærende evne og fortløpende avpasse den finansielle risiko til selskaps soliditet.

Dette dokumentet gir i hovedsak informasjon om i virksomhetsområder i Storebrand som er underlagt Basel II regelverket. For nærmere opplysninger om forsikringsvirksomheten og annen virksomhet i Storebrand-konsernet vises det til Storebrand ASAs årsrapport.

Opplysninger i dokumentet om ansvarlig kapital og minimumskrav til ansvarlig kapital oppdateres kvartalsvis. Dokumentet forøvrig oppdateres årlig.

2 Kapitalkravsforskriften / Basel II

Kapitalkravsforskriften / Basel II er inndelt i tre pilarer (områder). Pilar 1 omhandler minstekravet til kapitaldekning og er en videreutvikling av tidligere regelverk etter Basel I. Pilar 2 omhandler institusjonenes vurdering av

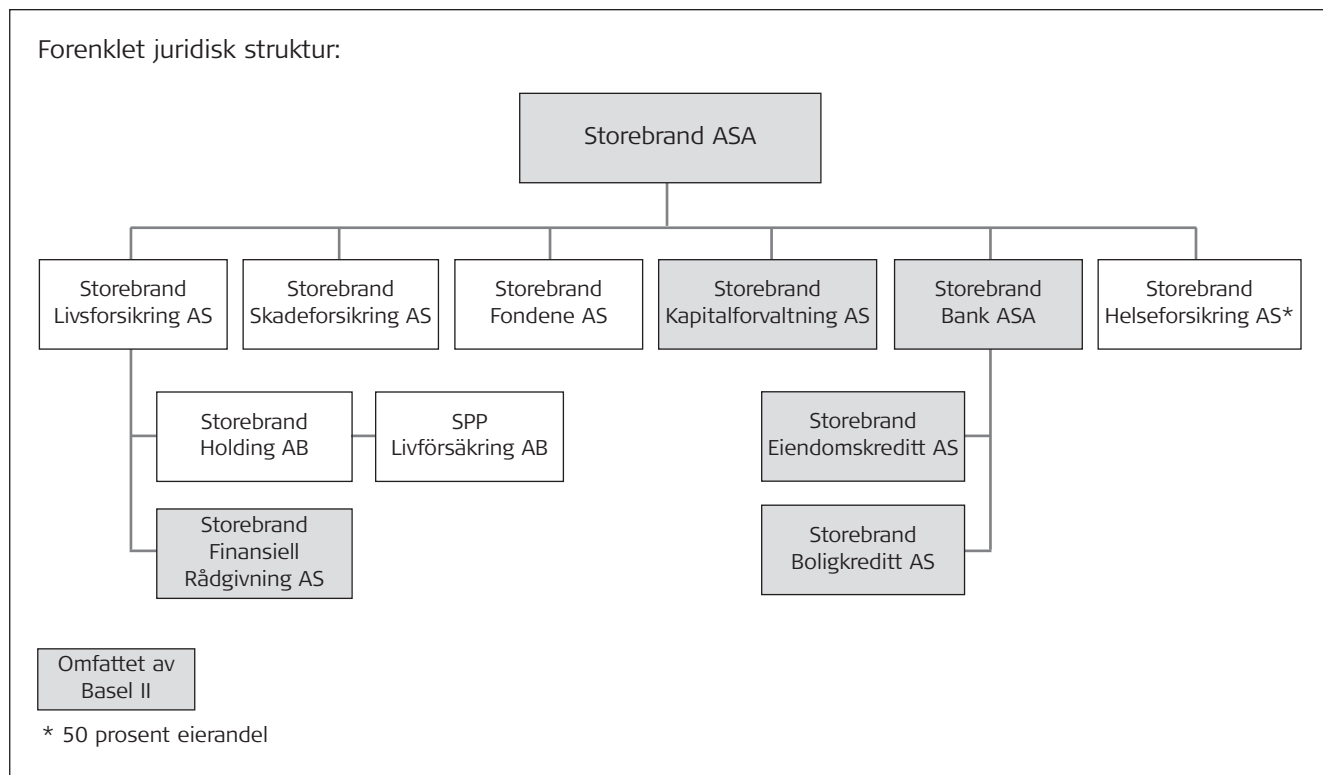
samlet kapitalbehov og tilsynsmessig oppfølging (ICAAP), mens Pilar 3 omhandler krav om offentliggjøring av finansiell informasjon.

3 Beskrivelse av konsolideringsreglene

Konsernregnskapet til Storebrand ASA omfatter holding-selskapet Storebrand ASA samt datterselskaper, felleskontrollerte selskap og tilknyttede selskap. Konsernselskapene som omfattes av kapitalkravsreglene har virksomhet innen bank, livsforsikring, skadeforsikring, investeringsrådgivning og kapitalforvaltning.

Konsernregnskapet er avgitt etter Internasjonale regnskapsprinsipper (IFRS). Ved utarbeidelsen av konsernregnskap elimineres konserninterne transaksjoner mellom enheter i konsernet.

Storebrand-konsernet er et forsikringsdominert konsern, og de forskjellige virksomhetsområdene i konsernet er underlagt ulike kapitaldekningsregler. Basel II gjelder banker, kredittinstitusjoner, kapitalforvaltningsselskaper og verdipapirforetak, mens forsikringsselskapene fortsatt følger regelverket i Basel I. I forhold til forsikringsselskaper vil nytt solvensregelverk komme i forbindelse med Solvency II prosessen. Da forsikringsselskapene ikke er omfattet av Basel II, som gir et annet kapitalkrav enn etter Basel I, vil det konsoliderte kapitalkravet ikke være beregnet etter ensartede prinsipper.

Følgende datterselskaper er underlagt Basel II regelverket pr. 31. desember 2009:

- Storebrand Bank ASA
- Storebrand Boligkreditt AS
- Storebrand Eiendoms-kreditt AS
- Storebrand Kapitalforvaltning AS
- Storebrand Finansiell Rådgivning AS

For kapitaldekningsberegningen gjelder egne konsolideringsregler regulert i Konsolideringsforskriften. Ved eierandeler i selskaper mellom 10 - 20 prosent avsettes en kapitaldekningsreserve på 100 prosent av balanseført verdi i den ansvarlige kapitalen såfremt selskapet ikke konsolideres.

Ved kapitaldekningsberegningen er alle datterselskaper fullt konsolidert, mens felleskontrollerte selskaper og tilknyttede selskaper er forholdsmessig konsolidert. I konsernregnskapet er tilknyttede selskaper konsolidert etter egenkapitalmetoden, mens felleskontrollerte selskaper konsolideres etter bruttometoden.

Vurderingsreglene i selskapsregnskapene ligger til grunn for konsolidert kapitaldekning. Selskapsregnskapene følger norske regnskapsregler (N GAAP), men med unntak for selskapsregnskapet til Storebrand Bank ASA som følger forenklet IFRS.

Storebrand klassifiseres som en tverrsektoriell finansiell gruppe. For selskapene innen skade- og livsforsikring må det foretas beregninger etter både kapitaldekningsreglene og solvensmarginregelverket. Konsernet består av følgende forsikrings-selskaper: Storebrand Livsforsikring AS med datterselskapene SPP Livsförsäkring AB, Euroben Ltd og Nordben Life and Pension Ltd, samt Storebrand Skadeforsikring AS, Oslo Reinsurance AS og Storebrand Helseforsikring AS. De norske forsikrings-selskapene har krav om kapitaldekning, men dette gjelder ikke de utenlandske forsikrings-selskapene.

Kapitalforvaltningsvirksomheten i Storebrand har egne soliditetsregler, og kravene varierer ut fra hvilke konsekvenser det enkelte selskap innehar. Dette består av det høyeste av krav til startkapital, kapitaldekning med og uten operasjonell risiko eller ansvarlig kapital i forhold til fjorårets faste kostnader. Dette gjelder Storebrand Kapitalforvaltning AS og Storebrand Finansiell Rådgivning AS.

4 Risiko- og kapitalstyring

4.1 Kapitalstyring

Storebrand legger vekt på å tilpasse nivået på egenkapital og lån i konsernet til den økonomiske risikoen og kapitalkrav for virksomheten. Vekst i virksomheten og sammensetning av forretningsområder vil være en viktig drivkraft i behovet for kapital. Kapitalstyringen har som målsetting å sikre en effektiv kapitalstruktur og ivareta en hensiktsmessig balanse mellom interne mål i forhold til regulatoriske og ratingbaserte krav.

Konsernet har en målsetting om over tid å ha en solvensmargin i livvirksomheten på over 150 prosent og kjernekapitaldekning i banken på 10 prosent. Kapitalnivået skal understøtte en rating på A-nivå i livvirksomheten. Morselskapet i konsernet har en målsetting om en netto gjeldsgrad på null over tid. Dette innebærer at likvide midler skal tilsvare nivået på rentebærende gjeld. Konsernets finansielle målsetninger er vist i tabellen under. I tillegg til soliditetsmålene har konsernet en målsetning om en avkastning på egenkapitalen (RoE) på 15 prosent årlig

Generelt kan egenkapital i konsernet styres uten materielle begrensninger dersom kapitalkrav er oppfylt og de respektive juridiske enhetene har forsvarlig soliditet. Overføring av kapital fra utenlandske juridiske enheter er mulig med samtykke fra lokale tilsynsmyndigheter.

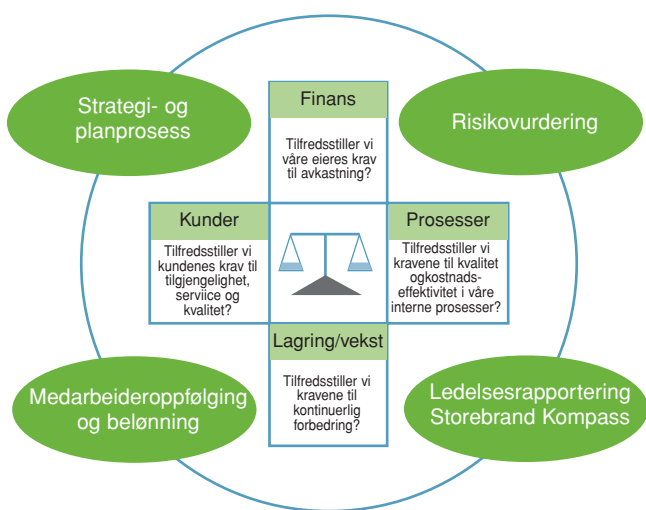
NØKKELTALL	MÅL	31.12.2009	31.12.2008
Egenkapitalavkastning*	15%	8%	-9%
Rating Storebrand Livsforsikring	A	A-/A3	A-/A2
Solvensmargin Storebrand Livsforsikring Konsern	>150%	170%	160%
Kjernekapitaldekning Storebrand Bank Konsern	10%	10,4%	8,1%
Netto gjeldsgrad Storebrand ASA	0%	11%	13%

* Justert for amortisering av immaterielle eiendeler

4.2 Storebrands verdibaserte styringssystem

Styret i Storebrand har vedtatt retningslinjer for overordnet styring og kontroll. Internkontrollen i Storebrand er forankret i en operasjonell konsernstyringsmodell, der ledelsen av konsernet baseres på tverrgående konsernprinsipper og internregler innenfor områder som etikk, informasjon og informasjonssikkerhet, samt et felles verdibasert styringssystem av finansiell og operasjonell risiko. Konsernet har en felles internrevisjonsordning som foretar en uavhengig vurdering av robustheten i styringsmodellen. Internrevisor ansettes av og rapporter til styrene i de respektive selskapene i konsernet.

Storebrands verdibaserte styringssystem

Storebrands verdibaserte styringssystem er et sentralt element i konsernets internkontroll og skal sikre at det er en sammenheng mellom mål og handlinger på alle nivåer i konsernet og det overordnede prinsippet om å skape verdier for Storebrands interessenter. Systemet er bygget opp med utgangspunkt i balansert målstyring der fire dimensjoner; finans, kunder, interne prosesser og læring/vekst, reflekterer både kortsiktig og langsiktig verdiskaping i konsernet.

Storebrand-konsernet gjennomfører årlig en strategi- og planprosessen i hvert virksomhetsområde. Sluttproduktet er en rullerende treårig plan for konsernet med overordnede mål, strategi og budsjett, hvor det utarbeides finansielle prognoser og kapitalplan på datterselskaps- og konsern-nivå. Risiko og kapitalvurdering samt internkontrollrapportering er en integrert del av strategi- og planprosessen. Ledergruppene i de ulike virksomhetsområdene identifiserer

risikoområder og forbedringstiltak med utgangspunkt i selskapets mål og strategi. Arbeidet oppsummeres i en internkontrollrapport som behandles i revisjonsutvalget og i styrene.

Storebrand Kompass er selskapets oppfølgingsverktøy, der ledelsen og styret får rapport om finansielle og operasjonelle måltall som ble utarbeidet i strategi- og planprosessen. Tiltak blir identifisert dersom parametere har lav måloppnåelse.

4.2.1 Operasjonell og forretningsrisiko

Operasjonell risiko er definert som uventede svingninger i resultater som skyldes svakheter eller feil ved interne prosesser og systemer, utilstrekkelighet eller svikt hos ansatte eller som følge av eksterne hendelser.

Operasjonell risiko for konsernet er i betydelig grad knyttet til systemmessige utfordringer ved tilpasninger og styring av produkter, og som følge av vekst i antall kunder og økt kompleksitet de senere årene som systemene skal håndtere. Operasjonell risiko er sentralt i styringen av konsernet og får en sentral plass i risikovurderingsprosessen og beredskaps- og tiltaksvurderingen.

Storebrands produkter og kunderelasjon bygger på solid og langsiktig tillit mellom selskapet og markedet. Svekket renommé kan påvirke evnen til å beholde og tiltrekke kunder og medarbeidere. Tverrgående konsernprinsipper og internt regelverk er viktige elementer i håndtering av renommérisiko.

For risikovurderingsprosessen samt oppfølging av operasjonell risiko benyttes konsernets risikostyringsverktøy Easy Risk Manager. Easy Risk Manager støtter identifisering av risikoområder, vurdering av sannsynlighet og konsekvens for at risikoen skal inntreffe. I tillegg dokumenterer verktøyet hvem som er ansvarlig for å gjennomføre risikoreducerende tiltakene.

Risikovurderingen integreres i det verdibaserte styringssystemet gjennom å knytte risikovurderingen til enhetenes evne til å nå sine forretningsmessige mål, etterleve regulatoriske krav og i hvilken grad risikoen vil påvirke Storebrands omdømme. Internrevisors gjennomgang av ulike risikoområder anses som et svært viktig kontroll- og risikoreducerende tiltak. Risiko- og tiltaksvurderingen bidrar til å sikre at driften kan videreføres og at tap kan begrenses ved alvorlige feil eller hendelser.

4.2.2 Organiseringen av risikokontroll- og compliancefunksjonene i Storebrand-konsernet

Organiseringen av risikokontroll- og compliancefunksjonene i konsernet er basert på følgende grunnleggende prinsipper:

- Kontrollfunksjonene er organisatorisk skilt fra hverandre og fra de aktivitetene de skal overvåke og kontrollere.
- De ansatte kan ikke utføre oppgaver som innebærer deltagelse i beslutningsprosesser for området de skal overvåke og kontrollere.
- Lederne for kontrollfunksjonene skal ikke være underlagt en person som har ansvaret for aktivitetene som blir overvåket og kontrollert.
- Lederne for kontrollfunksjonene rapporterer direkte til styret og/eller daglig leder (øverste ledelse).
- Personer som er involvert i risikokontroll og compliancefunksjoner, får ikke fastsatt godtgjørelse på en måte som påvirker eller er egnet til å påvirke deres objektivitet.

Det overordnede konsernansvaret for risikokontroll sorterer under en sentral stabsfunksjon, Chief Risk Officer (CRO) som rapporterer til Konserndirektør Økonomi Finans (CFO). CRO funksjonens hovedoppgave er å sikre at konsernets virksomheter etterlever strategier og rammer for risikotagning, definert gjennom konsernets finansstrategi, 3 års rullerende plan og selskapsvise investeringsstrategier. Videre skal funksjonen koordinere prosessene i konsernets forretningsenheter og tverrgående funksjoner for identifisering, vurdering og rapportering av operasjonelle risikoer, inklusive omdømmerisiko og compliancerisiko. Funksjonen er forberedelsesansvarlig for konsernledelsens risikomøte.

Den sentrale risikokontrollfunksjonen er delt inn i kontrollfunksjoner for finansiell markedsrisiko, forretningsrisiko og operasjonell risiko.

Videre er det etablert lokale risikokontroll- og compliancefunksjoner i forretningsområder og sentrale staber. Disse er ansvarlig for å koordinere prosessene for identifisering, vurdering og rapportering av operasjonelle risikoer (inklusive omdømmerisiko og compliancerisiko) i sine respektive organisasjonsenheter.

En uavhengig vurdering av risikokontroll og compliancefunksjonenes prosedyrer og kontrollsystemer inngår i revisjonsplanen for internrevisjonen.

4.3 Risiko og kapitalvurderingsprosessen (ICAAP)

Risiko og kapitalvurderingsprosessen er en del av konsernets strategi- og planprosess. For selskaper som er underlagt Basel II regelverket gjennomføres det en risiko og kapitalvurderingsprosess (ICAAP) basert på kapitalkravforskriften og retningslinjer fra Kredittilsynet. Forsikringsvirksomheten i Storebrand er ikke underlagt regelverket og det gjennomføres derfor ikke en ICAAP etter forskriften for denne delen av virksomheten. På bakgrunn av dette gjennomføres ICAAP per i dag kun på selskapsnivå, for selskapene som er omfattet av regelverket, og ikke på konsernnivå. Storebrand ASA er heller ikke underlagt ICAAP - prosessen. Som del av konsernets strategi- og planprosess gjennomføres det imidlertid en tilsvarende risiko- og kapitalvurderingsprosess, med utarbeidelse av investeringsstrategi samt finansiell plan som omfatter kapitalplan, også for forsikringsvirksomheten og annen virksomhet i Storebrand.

Prosessen og resultatene fra ICAAP med evaluering av risikoprofil og tilhørende kapitalbehov dokumenteres skriftlig, med egen behandling og vedtak i styrene. Kapitalbehovet vurderes ut ifra regulatoriske minstekrav (pilar 1) med tilleggsbuffer for øvrige risikoområder. Minstekrav for kreditt- og markedsrisiko beregnes i henhold til standardmetoden. For operasjonell risiko er basismetoden benyttet. Beregnet kapitalbehov i Storebrand Bank tar i tillegg til kreditt-, markeds- og operasjonell risiko som beregnet i pilar 1, høyde for ekstra kapitalbehov knyttet til konsentrasjons-, likviditets-, rest-, markeds-, omdømmerisiko. Det gjennomføres scenarioanalyser for å vurdere virksomhetens risikobærende evne og effekter på kapitalbasen fra stress-tester som kan inntreffe samt lengre perioder med konjunkturedgang. For Storebrand Bank legges det til grunn et stressscenario under en konjunkturedgang med fallende eiendomspriser og økt misligholdssannsynlighet over en 3-års periode. I scenarioet blir også konsentrasjonsrisikoen stresset. For Storebrand Kapitalforvaltning og Storebrand Finansiell Rådgivning legges det til grunn stresstestscenarier som påvirker driftsinntektene direkte, som fall i nysalgsvolum og kundebestand, samt indirekte gjennom verdifall i kundenes aktiva som gir lavere inntjeningsgrunnlag.

Vurdering av kapitalnivået baseres på resultatene fra de kvantitative analysene samt kvalitative vurderinger av hva som er forretningsmessig forsvarlig. Målsatt kapitalnivå utledes dermed basert på at virksomheten skal ha en tilstrekkelig og akseptabel kapitalbuffer utover regulatoriske minstekrav, og hvor størrelsen på kapitalbufferen er et resultat av ICAAP-analysen. Med bakgrunn i målsatt kapitalnivå, resultatprognoser og forventet vekst og sammen-

setning av balansen, utarbeides det en kapitalplan for å vedlikeholde kapitalnivået i virksomhetene.

4.4 Styring og kontroll av risiko

Storebrand påtar seg risiko som en del av sin kjernevirksomhet. God styring av risiko er en forutsetning for å nå konsernets finansielle målsettinger og sikre at konsernet har finansiell styrke til å motstå og begrense tap i virksomheten.

Storebrand har fastsatt retningslinjer for risikostyring og internkontroll på konsernnivå. Formålet med retningslinjene er å sikre at Storebrand-konsernet har etablert effektive og robuste funksjoner for risikostyring, risikokontroll og compliance - som sikrer iverksettelse av konsernets og konsernselskapenes strategier og etterlevelse av rammer for risikotagning. Retningslinjene fastsettes årlig av styret i Storebrand ASA og datterselskaper.

Nedenfor beskrives risikoer og risikostyring i virksomhetsområder som er underlagt Basel II regelverket. For nærmere beskrivelse av risikostyring i forsikringsvirksomheten i konsernet vises det til Storebrand ASAs årsrapport.

4.4.1 Risikostyring bankkonsernet

Storebrand Bank ASA og datterselskapene Storebrand Boligkreditt AS og Storebrand Eiendoms-kreditt AS sine finansielle risikoer består hovedsakelig av kreditt-, likviditets-, rente- og valutarisiko. Kredittisiko ansees som den vesentligste. Styret i Storebrand Bank ASA og styrene i kredittforetakene legger vekt på at bankkonsernet skal ha moderat finansiell risiko. Storebrand Bank har en styrevedtatt risikostrategi som definerer ønsket om moderat risikoprofil, og som angir risikorammer til de ulike forretningsområdene. I tillegg er det styrevedtatte finansielle risikopolicyer i de respektive selskapene. Storebrand Bank ASA forvalter låneporteføljen i datterselskapene Storebrand Boligkreditt AS og Storebrand Eiendoms-kreditt AS. Oppfølging av datterselskapenes risikoer gjøres tilsvarende som i morselskapet. De følgende beskrivelsene av Storebrand Bank ASA gjelder tilsvarende for kredittforetakene.

Banken har i sin ICAAP (pilar 2) vurdert samlet kapitalbehov for bankkonsernet. Banken vurderes til å ha en god kapitalisering i forhold til risikoprofilen.

Kredittisiko

Storebrand Bank ASA legger vekt på å ha tette relasjoner med sine bedriftsmarkeds-kunder og jevnlig oppfølging av

kredittisiko. Banken har faste regler for engasjements-gjennomgang. En vesentlig del av bankens utlåns-volum til bedriftsmarkedet er knyttet til fast eiendom i østlands-området. Storebrand følger den økonomiske utviklingen i regionen og innenfor eiendoms-markedet tett. Kreditter over en viss størrelse innenfor bedriftssegmentet besluttes av en kredittkomité ledet av administrerende direktør eller av bankens styre. Overvåkingen av kredittisiko skjer gjennom bankens risikoklassifiseringssystem hvor hver enkelt kunde klassifiseres etter betalingsevne, soliditet og sikkerhet. Risikoklassifiseringen vurderes mot sannsynlighet for mislighold i et engasjement (betalingsevne/soliditet) og sannsynlig tapsgrad ved mislighold (sikkerhet).

For næringseiendom har det vært dårlig likviditet i markedet for større eiendommer i store deler av 2009. Det medførte at verdivurderinger ble gjort fra yield-betraktninger og ikke reelle transaksjoner. Store deler av pantene i bedriftsmarkedsporteføljen ble vurdert av eksterne konsulenter høsten 2009 i forbindelse med opprettelsen av Storebrand Eiendoms-kreditt AS. Disse verdivurderingene var også gjort ut fra yieldbetraktninger. Reelle transaksjoner i slutten av 2009 viser at panteverdier lagt inn i depotsystemet er konservativt vurdert. Belåningsgrader og sikkerhetsklassifiseringene er konservative. Risikoen i bedriftsmarkedsporteføljen er økt i 2009 som følge av dårligere likviditet og inntjening hos debitorerne, og som følge av lavere markedsverdier på sikkerhetene.

Lån til privatmarkedet ytes på bakgrunn av kredittscoring kombinert med individuell vurdering av tilbakebetalings-evnen. Veid belåningsgrad for boliglån er mellom 55 og 60 prosent, og om lag 92 prosent av boligutlån til kunder i privatmarkedet har pant i fast eiendom innenfor 80 prosent av markedsverdi.

Finanskrisen tiltok for alvor høsten 2008 og i første halvdel av 2009, men i Norge har så langt konsekvensene av krisen og den påfølgende svake konjunktur-utviklingen ikke vært så alvorlig som fryktet. Boligeiendomsverdier falt til begynnelsen av 2009, men har siden steget. For privatporteføljen registreres ingen vesentlig forverring av misligholdsvolumet. Storebrand Bank har i oppgangstidene vært relativt konservative med utlånspraksisen i forhold til beregning av kundenes betjeningsevne. Sikkerhetene vurderes fortsatt som gode siden svært mange lån er innvilget innenfor 60 prosent av panteverdien, og svært få lån er utover 80 prosent belåningsgrad. Risikoen i boliglånporteføljen anses derfor som lav. I porteføljene med usikrede kreditter og kredittkortporteføljen er det tatt mer tap i 2009 enn normalt.

Risikoen i Storebrand Boligkreditt AS er svært lav, og den er lav i Storebrand Eiendoms-kreditt. Utviklingen i utlånsporte-

føljen i bankvirksomheten følges opp via blant annet misligholdsrapporter og risikoreporter. Tiltak og fokusområder vurderes løpende med bakgrunn i utviklingen i datagrunnlaget. For bedriftsmarkedsporteføljen produseres misligholdsrapporter to ganger i måneden, og restanselister gjennomgås ukentlig i bankens kredittkomitémøter. Det produseres månedlige misligholds- og restanserapporter for privatmarkedet. Risikoreporter utarbeides månedlig, med utvidede versjoner kvartalsvis.

Bankens og kredittforetakenes motpartsrisiko i tilknytning til plasseringer, som inkluderer verdiapir-/likviditetsporteføljen, eller eksponering, inkludert derivatforretninger, mot andre institusjoner blir besluttet ut fra rating og forvaltningsstørrelse. Motpartsrisikorammene tar hensyn til både rene plasseringer og oppgjørspartner. Banken, boligkredittforetaket og eiendomskredittforetaket har solide motparter og skal begrense eksponeringen per motpart, med hensyn på å unngå tap og sikre høy likviditet i verdipapirinstrumentene. Måling og rapportering utføres minst månedlig av Mid-office i risikostyringsavdelingen.

Øvrige datterselskaper i banken har begrenset med kredittisiko utover eventuelle utestående honorarer. Aldersfordelte kundelister følges opp jevnlig. Erfaringsmessig har det vært svært lite tap på fordringer i disse selskapene, men det svake markedet for salg av nye boliger har gjort at Ring Eiendomsmegling gjennom 2009 har måttet ta avsetninger til tap på ca 8 millioner kroner, i hovedsak på kundefordringer knyttet til prosjektsalgsvirksomheten.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at banken og dens datterselskaper ikke klarer å dekke alle finansielle forpliktelser etter hvert som de forfaller til utbetaling. Likviditeten i banken og kredittforetakene skal til enhver tid være tilstrekkelig til å støtte balansevekst, samt å innfri lån og innskudd som forfaller. Banken og kredittforetakene styrer likviditetsposisjonen basert på et løpende likviditetsgap, som viser gapet mellom forventede og stresstestede kontantstrømmer inn og ut på balansetidspunktet, langsiktig fundingandel og likviditetsreserver. Likviditetsrisiko rapporteres månedlig i risikoreport som for de andre risikoområdene.

Likviditetsmålene i Storebrand Bank ASA, Storebrand Boligkreditt AS og Storebrand Eiendomskreditt AS er innenfor de internt fastsatte grensene. Storebrand Bank ASA benyttet seg i 2009 av den nå avviklede statlige bytteordningen hvor banken byttet obligasjoner med fortrinnsrett utstedt av Storebrand Boligkreditt AS og Storebrand Eiendomskreditt AS mot statskasseveksler. Markedet for obligasjoner med fortrinnsrett ble mer normalisert i siste kvartal 2009, mens markedet for seniorobligasjoner fortsatt er relativt stramt. Det forventes ingen snarlig endring av

denne markedssituasjonen. Storebrand Bank Konsern økte gjennomsnittlig løpetid på innlåneene i 2009 og vil fortsette dette arbeidet i 2010.

Banken har etablert gode likviditetsbuffer, og overvåker utviklingen i likviditetsbeholdningene fortløpende i forhold til interne grenser. Det er etablert kredittavtaler med andre banker som banken kan trekke på dersom det skulle være nødvendig. Storebrand Bank ASA er ratet av S&P og Moody's, og legger også vekt på å ha relasjoner til flere internasjonale banker. Dette sikrer tilgang til det internasjonale kapitalmarkedet og gir bredde i konsernets finansieringskilder. Ratingen for Storebrand Bank ASA ble i 2009 justert til A3 med negativ outlook av Moody's. Standard & Poor's opprettholdt sin rating av Storebrand Bank ASA på BBB+ men endret fra positive til stable outlook. Storebrand Boligkreditt AS sitt låneprogram er Aaa ratet av Moody's.

Renterisiko

Storebrand Bank ASA, Storebrand Boligkreditt AS og Storebrand Eiendomskreditt AS skal styre eksponeringen i rentemarket slik at rentefølsomhet er minst mulig. Dette gjør at Storebrand Bank har små rammer for renterisiko. Innlån og fastrente utlån blir i hovedsak swapet til tre måneders flytende NIBOR. Øvrige poster har rentedurasjon på maksimalt tre måneder. Renterisikoen følges opp løpende og det er definert risikorammer både for Storebrand Bank Konsern, Storebrand Bank ASA, Storebrand Boligkreditt AS og Storebrand Eiendomskreditt AS som måles minimum på månedlig basis og rapporteres månedlig til bankens styre. Økonomisk sikring skjer på en slik måte at dette får minimale regnskapsmessige konsekvenser. Dette gjøres ved at selskapene benytter sikringsbokføring eller virkelig verdiopsjon. Formålet med sikringsbokføring er at selskapets resultat ikke forandres i tråd med endringene i derivatenes markedsverdier alene, men følger utviklingen av markedsverdiene på de underliggende aktiva- eller passiva postene idet disse også bokføres til virkelig verdi med hensyn på renterisiko. QRM-systemet benyttes til måling av renterisiko.

Valutarisiko

Storebrand Bank ASA og Storebrand Boligkreditt AS har en policy om full valutasikring. Formålet er å minimere valutarisiko forbundet med investeringer, utlån og låneoptak i utenlandsk valuta. Storebrand Bank gjør ikke egenhandel i valuta. Det er etablert risikorammer som følges løpende opp med rapportering månedlig til bankens styre. Økonomisk sikring gjennomføres i det vesentligste ved rulling av kortsiktige valutaterminer.

Mid-office i risikostyring gjennomfører overvåkning og rapportering av markedsrisiko (rente- og valutarisiko) som utføres månedlig.

Økonomisk sikring / sikringsbokføring

Alle instrumenter og produkter som har en renteløpetid over 6 måneder, omfattes av en egen sikringspolicy. Formålet er å sikre en optimalisering av bankens risiko- og avkastningsforhold, samt sikre at bankens derivatkontrakter inngås og dokumenteres slik at de tilfredsstiller regnskapskrav til sikringsbokføring eventuelt til virkelig verdi.

Virkelig verdi av sikringsobjektene skal rentesikres. Det er basis renterisiko som sikres ved sikringsbokføring og ikke kredittspredan. I beregningene knyttet til sikringseffektivitet som dokumenterer at vilkårene for sikringsbokføring er oppfylt, holdes kredittspredan konstant.

Operasjonell risiko

I Storebrand Bank ASAs struktur for eierstyring og selskapsledelse er operasjonell risikostyring en integrert del av ledelsesansvaret, der risiko vurderes opp mot organisasjonens evne til å nå sine mål.

Målsettingen for risikogjennomgangen er å oppnå en felles forståelse av det overordnede risikobildet for bankkonsernets virksomhet, og derigjennom bidra til et bredere beslutningsunderlag i forbindelse med viktige prioriteringer. Risikovurderingen inngår dermed som en viktig del av grunnlaget for å vedta konsernets strategi og å godkjenne risikonivået i forretningsplanen. Risikovurderingen tar utgangspunkt i nåsituasjonen og hvordan risikoeier opplever risikoen, basert på eksisterende internkontroll. Deretter gjøres en vurdering av den antatte risikoen etter at planlagte forbedringstiltak er gjennomført. Risikovurderingen integreres i det verdibaserte styrings-systemet gjennom å knytte risikovurderingen til enhetenes evne til å nå sine forretningsmessige mål, etterleve regulatoriske krav og i hvilken grad risikoen vil påvirke Storebrands omdømme.

Bankens internkontrollaktiviteter i form av risikovurderinger, oppfølging og rapportering tilfredsstiller kravene i Internkontrollforskriften. Nytt av 2009 er at styret gjennomfører en evaluering av seg selv og sin kompetanse på området.

4.4.2 Risikostyring Storebrand kapitalforvaltning AS

Storebrand Kapitalforvaltning AS forvalter midler på vegne av kunder og har begrenset risiko utover normal forretningsmessig og operasjonell risiko for denne type virksomhet. Kredittrisikoen anses som lav og virksomheten er i begrenset grad direkte eksponert for markedsrisiko etter som selskapets plasseringer i verdipapirer er begrenset til plassering av overskuddslikviditet.

Storebrand forvalter en stor andel av midlene aktivt. Det innebærer at forvalterne tildeles frihetsgrader i investeringene med mål om å skape avkastning ut over hvordan markedet generelt utvikler seg. Kapitalforvaltningsvirksomheten er organisert slik at et utvalg av spesialistgrupper kun konsentrerer seg om å utnytte aktive investeringsmuligheter innenfor begrensede områder etter klart definerte investeringsprosesser. Hver spesialistgruppe jobber innenfor tildelte risikorammer hvor resultater, risikoutnyttelse og investeringsprofil overvåkes fortløpende. I tillegg overvåkes samvariasjon mellom posisjonene til de ulike gruppene med sikte på størst mulig grad av uavhengighet, for derigjennom å oppnå høyest mulig risikojustert avkastning.

En driftingsgruppe er ansvarlig for effektiv forvaltning av markedsrisiko. Gruppen ivaretar oppgaver som valutasikring, programhandel, sikringsforretninger, samfunnsansvarlige investeringskriterier og likviditetstransaksjoner. Organiseringen gir en mer effektiv utnyttelse av ressurser og styrker kontrollen med den aktive risikoen i investeringsporteføljen.

Midoffice fører kontroll av etterfølgelse av investeringsmandater og risikoforhold. Complianceansvarlig overvåker egenhandelsregelverket, overholdelse av mandat for diskresjonære porteføljer og lov om verdipapirhandel. Eventuelle brudd rapporteres til ledergruppen, styret og Finanstilsynet.

4.4.3 Risikoforhold Storebrand Finansiell Rådgivning AS

Storebrand Finansiell Rådgivning AS tilbyr helhetlig finansiell rådgivning og ordreformidling innenfor et bredt spekter av produkter for konsernet. Selskapet har begrenset finansiell risiko knyttet til virksomheten utover normal forretningsmessig og operasjonell risiko for denne type virksomhet. Dette gjelder i betydelig grad compliancerisiko knyttet til reglene om god rådgivningsskikk, etterlevelse av egenhandelsregelverket og risiko knyttet til klager ved mangelfull rådgiving. Selskapet arbeider aktivt for å redusere denne risikoen. Dette gjøres ved opplæring av rådgivere og salgssjefer, tydeliggjøring av eksisterende rutiner, stikkprøvekontroller fra complianceansvarlig i selskapet samt kontroller utført av internrevisjonen. I løpet av 2010 vil de aller fleste rådgivere ha fullført autorisasjonsordningen for finansielle rådgivere.

5 Ansvarlig kapital / kapitalkrav

Tabellen nedenfor gir opplysning om kjernekapital, tilleggskapital og netto ansvarlig kapital for Storebrand konsern og for selskapene som følger Basel II.

Ansvarlig kapital 30.09.2009

NOK MILL.	STOREBRAND KAPITAL- FORVALTNING AS	STOREBRAND FINANSIELL RÅDGIVNING AS	STOREBRAND BANK ASA	STOREBRAND BOLIGKREDITT AS	STOREBRAND EIENDOMS- KREDITT AS	STOREBRAND ASA	STOREBRAND KONSERN
Aksjekapital	4	30	961	350	450	2 250	2 250
Øvrig egenkapital	207	135	1 349	284	300	12 586	14 967
Egenkapital	211	165	2 310	634	750	14 836	17 217
Fondsobligasjoner			276				1 715
Villkorad återbäring							2 755
Goodwill og andre immaterielle eiendeler	-14	-73	-48				-6 773
Utsatt skattefordel	-31	-26	-176		0		-213
Risikoutjevningfond							-225
Sikkerhetsavsetninger							-101
Minstekrav reassuranseavsetning							-46
Urealiserte kursgevinster i selskapsporteføljen							-17
Kapitaldekningsreserve							-254
Annet	-60	-11				823	-121
Kjernekapital	107	54	2 362	634	750	15 659	13 938
Fondsobligasjoner							47
Evigvarende ansvarlig kapital							5 047
Ordinær ansvarlig kapital			684				675
Kapitaldekningsreserve							-254
Tilleggskapital	0	0	684	0	0	0	5 515
Netto ansvarlig kapital	107	54	3 046	634	750	15 659	19 453
Kapitaldekning							
Kapitaldekningsprosent	10,3 %	121,0 %	17,2 %	12,5 %	32,8 %	88,4 %	13,9 %
Kjernekapitaldekning	10,3 %	121,0 %	13,3 %	12,5 %	32,8 %	88,4 %	10,0 %

Etter Basel II beregnes et kapitalkrav som utgjør 8 prosent av beregningsgrunnlaget. Netto ansvarlig kapital må minimum være lik kapitalkravet. På konsolidert nivå inngår kapitalkravet også for forsikringsselskapene som følger regelverket etter Basel I.

Det er en egen forskrift for beregning av ansvarlig kapital til kapitaldekningen. Når det gjelder kjernekapitalen kan denne i henhold til forskriften for ansvarlig kapital bli vesentlig forskjellig fra egenkapital i balansen. I tabellen ovenfor fremgår en spesifisering av tillegg og fradrag ved beregning av kjernekapitalen i forhold til egenkapitalen i finansregnskapet.

Fondsobligasjoner kan maksimalt utgjøre 15 prosent av kjernekapitalen, mens eventuelt overskytende beløp kan medtas som evigvarende ansvarlig lånekapital. Villkorad återbäring er kapital i SPP som etter nærmere metode og vilkår kan medregnes som ansvarlig kapital på konsolidert nivå.

Minimumskrav ansvarlig kapital 31.12.2009

NOK MILL.	STOREBRAND KAPITAL- FORVALTNING AS	STOREBRAND FINANSIELL RÅDGIVNING AS	STOREBRAND BANK ASA	STOREBRAND BOLIGKREDITT AS	STOREBRAND EIENDOMS- KREDITT AS	STOREBRAND ASA	STOREBRAND KONSERN
Kreditt- og motpartsrisiko							
Lokale og regionale myndigheter			2			1	3
Offentlige foretak						1	1
Institusjoner	5	4	235	9	3	1 381	85
Foretak			390		173	0	546
Massemarkedsengasjementer			78				77
Engasjementer med pant i fast eiendom			469	377			846
Forfalte engasjementer			75	3			78
Obligasjoner med fortrinnsrett			62				4
Andeler i verdipapirfond	2						2
Øvrige engasjementer	7		48	6		9	65
Selskap som benytter Basel I							9 406
Sum minimumskrav kreditt- og motpartsrisiko	14	4	1 358	395	176	1 392	11 112
Herav:							
Motpartsrisiko derivater Basel II selskaper			33	8			41
Operasjonell risiko	69		70	11	7	24	128
Fradrag			-8				-58
Minimumskrav ansvarlig kapital	83	4	1 420	406	183	1 417	11 182

Spesifikasjon ansvarlig lånekapital 31.12.2009

NOK MILL.	NOMINELL VERDI	VALUTA	RENTE	CALL DATO OG ANDRE BETINGELSER	BALANSEFØRT VERDI 31.12.09
Utsteder					
Fondsobligasjoner					
Storebrand Bank ASA	107	NOK	Fast	2014	107
Storebrand Bank ASA	168	NOK	Flytende	2014	167
Storebrand Livsforsikring AS	1 500	NOK	Flytende	2018	1 486
Evigvarende ansvarlig lån					
Storebrand Livsforsikring AS	300	EUR	Fast	2013	2 703
Storebrand Livsforsikring AS	1 700	NOK	Flytende	2014	1 687
Storebrand Livsforsikring AS	1 000	NOK	Fast	2015	1 043
Tidsbegrenset ansvarlig lån					
Storebrand Bank ASA	175	NOK	Flytende	2010	175
Storebrand Bank ASA	100	NOK	Flytende	2011	100
Storebrand Bank ASA	250	NOK	Flytende	2012	250
Storebrand Bank ASA	150	NOK	Flytende	2012	150
Renter					2
Sum ansvarlige lån og fondsobligasjoner					7 869

6 Opplysninger om kredittrisiko

6.1 Generelt om kredittrisiko

6.1.1 Definisjon av mislighold

Misligholdsdefinisjonen for mislighold uten verdifall er endret i fjerde kvartal 2009. Den nye definisjonen er vesentlig strengere enn forrige versjon. Definisjonen er nå som følger:

Dersom enten

1. En kreditt er overtrukket mer enn 90 dager
2. Et nedbetalingslån har restanse mer enn 90 dager
3. Et kort har restanse mer enn 90 dager og det er overtrekk i forhold til ramme

så skal engasjementet og resten av kundens engasjementer anses som misligholdte. Antall dager telles fra restansen er mer enn 2000 kroner. Friskmelding av konto inntreffer når det ikke er restanse lenger. Ved rapporteringstidspunktet kan restansebeløpet være mindre enn 2000 kroner.

Tidligere var definisjonen: Engasjementer vurderes som misligholdt når en kreditt er overtrukket med 90 dager, når et nedbetalingslån har restanse på mer enn 90 dager og beløpet er minst 500 kroner.

6.1.2 Verdifall på og tapsutsatte finansielle eiendeler

For finansielle eiendeler som ikke er regnskapsført til virkelig verdi vurderes det på hver balansedag om det finnes objektive indikasjoner på at en finansiell eiendel eller en gruppe av finansielle eiendeler har falt i verdi.

Dersom det foreligger objektive indikasjoner på at et tap ved verdifall har påløpt, måles tapet som differansen mellom eiendelens balanseførte verdi og nåverdien av de estimerte framtidige kontantstrømmene (eksklusiv framtidige kredittar som ikke har påløpt), diskontert med den finansielle eiendelens opprinnelige effektive rente (dvs. den effektive renten beregnet ved førstegangsinnregning). Eiendelens balanseførte verdi reduseres enten direkte eller ved bruk av en avsetningskonto. Tapsbeløpet innregnes i resultatet.

Tap som forventes som følger av framtidige hendelser, uansett graden av sannsynlighet, blir ikke innregnet.

Bankens vilkår for utlån er i stor grad en administrativt løpende fastsatt margin. Administrasjonen i Storebrand Bank vurderer at amortisert kost er et godt estimat for markedsverdi for de fleste lånene på balansen. For noen av lånene er marginen fast gjennom lånets løpetid. Banken har ved årsskiftet 1,8 milliarder kroner hvor rentefastsettelsen er basert på en margin til NIBOR tre-månedersrente med en forventet omløpstid på 4 år hvor det ikke er umiddelbare planer om å endre kredittmarginen. Denne del av porteføljen, i hovedsak bedriftsmarkedslån, har i dag en margin som er lavere enn hva banken ville kreve for nye lån til debitorer av tilsvarende kvalitet og sikkerhet. Nåverdien av margindifferansen er beregnet til -44 millioner kroner basert på forventet låneverdi og en diskonteringsrente på 3 prosent.

6.1.3 Vurdering nedskrivninger av utlån

Konsernet vurderer på balansedagen om det foreligger objektive bevis på at verdien av et utlån eller en gruppe utlån er redusert. Verditap på utlån er pådratt dersom det eksisterer objektive bevis for verdifall som kan medføre redusert fremtidig kontantstrøm til betjening av engasjementet. Verdifallet må være et resultat av en eller flere hendelser inntruffet etter første gangs balanseføring, og resultatet av tapshendelsen må også kunne måles pålitelig.

Objektive bevis på at verdien av et utlån eller gruppe av utlån er redusert omfatter observerbare data som blir kjent for konsernet om følgende tapshendelser:

- vesentlige finansielle vanskeligheter hos utsteder eller debitor
- mislighold av kontrakt, ved manglende betaling av forfalte renter eller forfalt hovedstol
- konsernet innvilger låntaker spesielle betingelser som følge av låntakers økonomiske situasjon
- sannsynlig at låntaker vil inngå gjeldsforhandlinger / konkurs eller andre finansielle reorganiseringer
- når et aktivt marked for den finansielle eiendelen forsvinner på grunn av finansielle vanskeligheter
- observerbare opplysninger indikerer at det har vært en målbar nedgang i de estimerte framtidige kontantstrømmene fra en gruppe av finansielle eiendeler siden førstegangsinnregningen av disse eiendelene

Nedskrivning av utlån inndeles i to kategorier:

a) Individuelle nedskrivninger

Nedskrivning på individuelle utlån baserer seg på en konkret vurdering av engasjementer hvor det foreligger objektive bevis for verdifall. For bedrifts- og privatlån er

de objektive kriteriene for nedskrivning vurdert til å være korrelert med misligholdsstatus. I tillegg tapsvurderes engasjementer hvor det foreligger annen informasjon som tilsier at lånet kan være tapsutsatt. Eventuelt nedskrivningsbeløp er beregnet med bakgrunn i en konkret vurdering av den mest sannsynlige fremtidige kontantstrøm som skyldner vil kunne generere i tilknytning til engasjementet. Ledelsen legger til grunn i vurderingen både tidligere erfaring med skyldner og annen tilgjengelig informasjon som anses relevant.

b) Gruppenedskrivninger

Gruppenedskrivninger på utlån beregnes særskilt for bedriftslån og lån til privatpersoner. I gruppen av bedriftsmarkedslån er de objektive kriteriene for nedskrivning på lån vurdert til å være sterkt korrelert med endring i engasjementets risikoklassifisering. Klassifiseringsmodellen for lån til bedriftsmarkedet er tredelt i forhold til debitor (tilbakebetalingsevne), sikkerhet (sikrings-/belåningsgrad) og forretningsmessig faktorer (intern og eksternt risiko). Risikoklassifiseringsmodellen angir klassifisering på bakgrunn av hva som er registrert i regnskapsmodulen på tidspunktet hvor beregningen av gruppenedskrivningene

gjøres, den realisasjonsverdi som er lagt inn på sikkerheten, samt vurdering av forretningsmessige faktorer. Det tas også hensyn til endringer i makroøkonomiske faktorer som potensielt har stor innvirkning på bedriftsmarkedsgengasjementer, blant annet renteendringer og endringer i renteforventninger.

I gruppen av utlån innenfor lån til privatpersoner er de objektive kriteriene for nedskrivning på lån vurdert til å være korrelert til misligholdsstatus på engasjementene i gruppen og historisk løsningsgrad. Misligholdsstatus er inndelt i 30-90 dager og over 90 dager på engasjementer hvor det ikke er gjort individuell nedskrivning som følge av at det ikke foreligger objektive kriterier for nedskrivning. Løsningsgraden oppdateres kvartalsvis i takt med den oppnåelse det er i porteføljen.

6.2 Kredittrisiko pr. engasjementkategori, geografiske områder, motparter og løpetid

Tabellene nedenfor omfatter de selskaper som i Storebrand konsernet som omfattes av Basel II regelverket.

Kredittrisiko likviditetsporteføljen

Rentebærende verdipapirer vurdert til FVO

Debitorkategori etter garantist

NOK MILL.	AAA VIRKELIG VERDI	AA VIRKELIG VERDI	A VIRKELIG VERDI	BBB VIRKELIG VERDI	NIG VIRKELIG VERDI	SUM VIRKELIG VERDI
Verdipapiriserte obligasjoner		401,6		100,5		502,0
Foretaksobligasjoner			142,0			142,0
Finans, bank og forsikring	65,7	130,6	1 658,8	155,1	0,1	2 010,4
Stat og statsgarantert	2 377,4	30,1				2 407,5
Kommune, fylke	311,1	141,9	8,1			461,1
Obligasjoner med fortrinnsrett	170,9	50,2				221,1
Obligasjonsfond					4,8	4,8
Sum	2 925,1	754,4	1 808,9	255,6	4,9	5 748,9

Kredittrisiko utlån

Engasjementer fordelt på kundegrupper

NOK MILL.	UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER	GARAN- TIER	UBE- NYTTEDE KREDITT- RAMMER	SUM ENGASJE- MENTER	MISLIG- HOLDT UTEN IDENTIF. VERDIFALL	MISLIG- HOLDT MED IDENTIF. VERDIFALL	BRUTTO MISLIG- HOLDTE ENGASJE- MENTER	INDIVI- DUELLE NEDSKRIV- NINGER	NETTO MISLIG- HOLDTE ENGASJE- MENTER
Finansielle hjelpeforetak		1,0		1,0			0,0		0,0
Bergverksdrift og utvinning	7,2	0,0		7,2			0,0		0,0
Industri	1,0	0,0		1,0			0,0		0,0
El-, gass-, damp- og varmtvannforsyning	1,1	0,0		1,1			0,0		0,0
Utvikling av byggeprosjekter	1 436,3	127,1	149,2	1 712,6		17,5	17,6	6,6	11,0
Varehandel, reparasjon av motorvogner	14,7	0,5		15,2	1,0	0,3	1,3	0,2	1,1
Transport ellers og lagring	37,3	0,2		37,5			0,0		0,0
Overnattings- og serveringsvirksomhet	15,0			15,0			0,0		0,0
Informasjon og kommunikasjon	6,6	1,7	2,0	10,3			0,0		0,0
Omsetning og drift av fast eiendom	7 292,5	159,2	120,5	7 572,2	2,5	376,8	379,3	53,1	326,2
Faglig og finansiell tjenesteyting	585,0	2,0	3,1	590,1		5,8	5,8	5,8	-0,1
Forretningsmessig tjenesteyting	702,2	0,1	0,5	702,7		2,5	2,5	2,8	-0,3
Tjenesteytende næringer ellers	34,0	0,4	0,1	34,5			0,0		0,0
Lønnstakere o.a.	25 690,5	1,2	2 794,8	28 486,5	299,8	148,8	448,6	89,9	358,6
Andre	0,1	37,1		37,2			0,0		0,0
Utlandet	299,9		26,5	326,4	5,7	23,2	28,9	23,5	5,4
Sum	36 123,3	330,4	3 096,6	39 550,4	309,1	574,8	883,9	182,0	702,0
- Gruppenedskrivninger	-107,2			-107,2					
+ Øvrige verdiendringer				0,0					
Sum utlån til og fordringer på kunder	36 016,1	330,4	3 096,6	39 443,2	309,1	574,8	883,9	182,0	702,0

Inndelingen i kundegrupper er basert på Statistisk Sentralbyrås standard for sektor- og næringsgruppering. Den enkelte kundes innplassering er bestemt av kundens hovedvirksomhet.

Gjennomsbeløp engasjementer fordelt på kundegrupper

NOK MILL.	GJ.SNITT STØRRELSE UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER	GJ.SNITT STØRRELSE GARANTIER	GJ.SNITT STØRRELSE UBENYTTET KREDITTRAMMER	SUM GJENNOMSNTLIGE ENGASJEMENTER
Finansielle hjelpeforetak				0,0
Bergverksdrift og utvinning				0,0
Industri	1,2			1,2
El-, gass-, damp- og varmtvannforsyning	1,2			1,2
Utvikling av byggeprosjekter	1 565,2	126,8	112,3	1 804,3
Varehandel, reparasjon av motorvogner	8,4	0,5		8,9
Transport ellers og lagring	65,3	1,2		66,5
Overnattings- og serveringsvirksomhet	15,0	2,4		17,4
Informasjon og kommunikasjon	5,8	0,4		6,2
Omsetning og drift av fast eiendom	7 786,7	185,2	282,8	8 254,7
Faglig og finansiell tjenesteyting	1 077,5	36,3	11,0	1 124,8
Forretningsmessig tjenesteyting	170,5	1,0	0,8	172,3
Tjenesteytende næringer ellers	46,2	0,4	0,1	46,7
Lønnstakere o.a.	26 962,9	1,1	2 781,0	29 745,0
Andre	0,2			0,2
Utlandet	275,2		19,2	294,4
Sum utlån til og fordringer på kunder	37 981,3	355,3	3 207,3	41 543,9

Med relativt jevn balanseutvikling gjennom året og endringer av næringskoder i 2009, er engasjementsstørrelse medio 2009 beste estimat for gjennomsnitt i porteføljen.

Kredittrisiko utlån

Engasjementer fordelt på kundegrupper

NOK MILL.	UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER	GARAN- TIER	UBENYTTETE KREDITT- RAMMER	SUM ENGASJE- MENTER	MISLIG- HOLDT UTEN IDENTIFISERTE VERDIFALL	MISLIG- HOLDT MED IDENTIFISERTE VERDIFALL	BRUTTO MIS- LIGHOLDTE ENGASJE- MENTER	INDIVI- DUELLE NEDSKRIV- NINGER	NETTO MIS- LIGHOLDTE ENGASJE- MENTER
Østlandet	29 189,9	330,2	2 388,7	31 908,8	218,2	501,6	719,8	134,1	585,6
Vestlandet	3 878,6	0,2	451,5	4 330,2	55,5	20,1	75,6	9,2	66,4
Sørlandet	482,8		72,5	555,4	3,9	8,6	12,5	4,6	7,9
Midt-Norge	1 537,2		97,0	1 634,2	15,2	3,6	18,8	1,7	17,1
Nord-Norge	733,4		60,3	793,8	10,6	13,1	23,7	4,2	19,5
Utlandet	301,4		26,5	327,9	5,8	27,8	33,6	28,1	5,5
Sum	36 123,3	330,4	3 096,5	39 550,2	309,1	574,8	883,9	182,0	702,0

Gruppenedskrivninger og øvrige verdiendringer er ikke fordelt på geografisk område da dette beregnes på gruppenivå, uavhengig av geografisk område. Som følge av dette foretas det ingen inndeling av gruppenedskrivninger i forhold til geografisk område

Samlet engasjementsbeløp sikret med pant

NOK MILL.	UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER	GARANTIER	UBENYTTETE KREDITTRAMMER	SUM ENGASJEMENTER
Finansielle hjelpeforetak		1,0		1,0
Bergverksdrift og utvinning	7,0			7,0
Industri	1,0			1,0
El-, gass-, damp- og varmtvannforsyning	1,1			1,1
Utvikling av byggeprosjekter	1 436,2	124,5	149,2	1 709,9
Varehandel, reparasjon av motorvogner	14,1			14,1
Transport ellers og lagring	37,2			37,2
Overnattings- og serveringsvirksomhet	15,0			15,0
Informasjon og kommunikasjon	6,6	1,7	2,0	10,3
Omsetning og drift av fast eiendom	7 226,3	153,7	119,1	7 499,1
Faglig og finansiell tjenesteyting	584,6	1,2	3,1	588,8
Forretningsmessig tjenesteyting	700,9		0,5	701,3
Tjenesteytende næringer ellers	34,0			34,0
Lønnstakere o.a.	25 378,3	1,2	1 876,6	27 256,0
Andre	0,1			0,1
Utlandet	290,3		14,8	305,0
Sum	35 732,7	283,2	2 165,1	38 181,0

Samlet engasjementsbeløp fordelt etter gjenstående løpetid

NOK MILL.	UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER	GARANTIER	UBENYTTETE KREDITTRAMMER	SUM ENGASJEMENTER
Inntil 1 mnd	352,0	28,9	18,8	399,7
1 - 3 mnd	636,3	39,3	34,5	710,0
3 mnd - 1 år	1 609,3	27,9	126,1	1 763,3
1 - 5 år	2 679,9	191,4	339,2	3 210,5
over 5 år	30 845,9	42,9	2 578,0	33 466,8
Sum	36 123,3	330,4	3 096,6	39 550,3

Aldersfordeling på forfalte engasjementer uten nedskrivning

NOK MILL.	UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER	GARANTIER	UBENYTTETE KREDITTRAMMER	SUM ENGASJEMENTER
Forfalt 1 - 30 dager	2 155,3		21,3	2 176,5
Forfalt 31 - 60 dager	138,5		0,6	139,1
Forfalt 61- 90 dager	29,4		0,2	29,6
Forfalt over 90 dager	307,6		1,5	309,1
Sum	2 630,8	0,0	23,6	2 654,3

Forfalte engasjementer over 90 dager fordelt på geografisk område:

Østlandet	217,0		1,1	218,2
Vestlandet	55,2		0,3	55,5
Sørlandet	3,9			3,9
Midt-Norge	15,1			15,1
Nord-Norge	10,5		0,1	10,6
Utlandet	5,8			5,8
Sum	307,6	0,0	1,5	309,1

Forfalte engasjementer over 90 dager defineres som misligholdte. Kun misligholdte engasjementer blir fordelt pr. geografisk område i denne oversikten. For forfalte engasjementer benyttes det samme definisjon som i Kapitalkravsforskriften, men hvor antall dager i definisjonen tilsvarer aldersfordelingen.

Kredittrisiko oppdelt etter kundegrupper 2009

NOK MILL.	SUM ENGASJEMENTER MED VERDIFALL	SUM FORFALTE ENGASJEMENTER	SUM VERDI- ENDRINGER	SUM NED- SKRIVNINGER	SUM RESULTATFØRTE VERDIENDRINGER I PERIODEN
Utvikling av byggeprosjekter	17,5			6,6	9,3
Varehandel, reparasjon av motorvogner	0,3	1,0		0,2	
Omsetning og drift av fast eiendom	376,8	2,5		53,1	-27,3
Faglig og finansiell tjenesteyting	5,8			5,8	-0,3
Forretningsmessig tjenesteyting	2,5			2,8	2,6
Tjenesteytende næringer ellers					
Lønnstakere o.a.	148,8	299,8		89,9	-19,9
Andre					-1,4
Utlandet	23,2	5,7		23,5	4,3
Sum	574,8	309,1	0,0	182,0	-32,7

Nedskrivninger av utlån og garantier

NOK MILL.

2009

Nedskrivninger på individuelle utlån 1.1	
Periodens konstaterte tap hvor det tidligere har vært foretatt individuell nedskrivning	-92,1
Periodens nedskrivning på individuelle utlån	71,8
Periodens reversering av nedskrivning på individuelle utlån	-69,0
Andre korreksjoner i nedskrivningene *)	8,9
Nedskrivninger på individuelle utlån 31.12.	182,0
Gruppenedskrivning utlån, garantier mv. 1.1.	88,4
Periodens gruppenedskrivning	18,8
Gruppenedskrivning utlån, garantier mv. 31.12.	107,2
Sum nedskrivninger	289,1

*) Andre korreksjoner i nedskrivningene relaterer seg til amortiseringseffekter.

Tap på utlån og garantier

NOK MILL.

2009

Periodens nedskrivninger på utlån og garantier

Periodens endring i individuelle nedskrivninger	67,4
Periodens endring i gruppe nedskrivninger	-18,8
Andre korreksjoner i nedskrivningene	-9,9
Periodens endring i individuelle nedskrivninger garantier	
Konstaterte tap som det tidligere er avsatt for	-92,1
Konstaterte tap som det tidligere ikke er avsatt for	-0,3
Inngått på tidligere konstaterte tap	8,0
Periodens nedskrivninger på utlån og garantier	-45,6

Kredittrisiko derivater 2009

DERIVATER MOTPARTER NOK MILL.	AAA VIRKELIG VERDI	AA VIRKELIG VERDI	A VIRKELIG VERDI	BBB VIRKELIG VERDI	NIG VIRKELIG VERDI	SUM VIRKELIG VERDI	KAPITAL- KRAV
Norge		118,8	266,1		214,7	599,6	36,5
Sverige			32,9			32,9	0,5
England		1,4	184,5			185,9	3,6
Danmark			0,2			0,2	0,1
Sum	0,0	120,2	483,7	0,0	214,7	818,6	40,7

Motpartsrisiko i tilknytning til selskapenes plasseringer eller eksponering mot andre institusjoner blir besluttet ut i fra rating og forvaltningsstørrelse. Storebrand skal ha solide motparter og skal begrense eksponeringen pr. motpart for å unngå tap og sikre høy likviditet i de finansielle instrumentene.

Egenkapitalposisjoner utenfor handelsporteføljen

NOK MILL.

BOKFØRT VERDI

VIRKELIG VERDI

Aksjer og andeler	60,4	60,4
-------------------	------	------

Det er begrensede investeringer i egenkapitalposisjoner utenfor handelsporteføljen for selskapene som følger Basel II. Disse investeringene er finansielle og omfatter ikke børsnoterte aksjer. Urealiserte gevinster og tap medtas i kjernekapitalen og utgjør samlet et tap på 15 millioner kroner. Investeringene regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet etter virkelig verdi opsjon. Verdsettingen er basert på observerbare forutsetninger eller ved bruk av modeller når ikke observerbare forutsetninger foreligger. Det er ingen salg i perioden.

6.3 Motpartsrisiko derivater

Nominelt volum

Finansielle derivater er knyttet til underliggende størrelser som ikke bokføres i balansen. For å kvantifisere omfanget av derivater refereres det til underliggende størrelser som underliggende hovedstol, nominelt volum og lignende. Nominelt volum beregnes ulikt for ulike typer finansielle derivater, og det gir et uttrykk for omfang og risiko av posisjonene av finansielle derivater. Brutto nominelt volum gir først og fremst informasjon om omfanget, mens netto nominelt volum gir et uttrykk for risikoposisjoner. I motsetning til brutto nominelt volum tar beregningen av netto nominelt volum også hensyn til fortegnet til instrumentenes markedsrisikoeksponering, ved å skille mellom såkalte eiendelsposisjoner og gjeldsposisjoner. En eiendelsposisjon i et aksjederivat innebærer en positiv verdiendring ved økning i aksjekurser. For rentederivater medfører en eiendelsposisjon en positiv verdiendring ved rentenedgang. En eiendelsposisjon i et valutaderivat gir positiv verdiendring ved økning i den aktuelle valutakursen mot NOK. Gjennomsnittlig brutto nominelt volum er basert på månedlige beregninger av brutto nominelt volum.

6.4 Ratingbyråer

Storebrand Bank ASA, Storebrand Boligkreditt AS og Storebrand Eiendoms-kreditt AS begrenser kredittrisikoen forbundet med investeringsaktivitetene ved å stille minimumskrav til rating for bankens likviditetsportefølje. Storebrand Kapitalforvaltning AS (SBK) sin modell for kredittrammer og kredittrating benyttes som rammeverk for fastsettelse av bankens kredittlinjer tilknyttet investeringsporteføljen der det ikke foreligger rating fra ratingbyrå.

Storebrand Bank ASA, Storebrand Boligkreditt AS og Storebrand Eiendoms-kreditt AS benytter ikke rating ved fastsettelse av kapitalkrav.

6.5 Sikkerheter

Storebrand Bank ASA, Storebrand Boligkreditt AS og Storebrand Eiendoms-kreditt AS sine utlån er i hovedsak sikret med pant i fast eiendom. Lån til privatkunder er sikret med pant i bolig stort sett innenfor 80 prosent av markedsverdi. Det ytes små kontokreditter uten sikkerhet og

Derivater 2009

NOK MILL.	BRUTTO NOM. VOLUM ²⁾	GJ.SN. NOM. VOLUM ²⁾	NETTO NOM. VOLUM ³⁾	VIRKELIG VERDI		HERAV VIRKELIG VERDISIKRING	
				EIENDEL	GJELD	EIENDEL	GJELD
Aksjeopsjoner	572.2	859.5	57.1	4.1	3.8		
Sum aksjederivater	572.2	859.5	57.1	4.1	3.8	0.0	0.0
Fremtidige renteaftaler	950.0	465.6	-450.0	0.2	0.2		
Renteswapper ¹⁾	38,368.5	34,636.9	7,362.6	661.0	316.9	409.5	90.8
Sum rentederivater	39,318.5	35,102.5	6,912.6	661.2	317.1	409.5	90.8
Valutaterminer	6,782.5	5,993.1	1,471.3	47.9	74.5		
Basiswapper	2,668.6	2,364.6	1,865.6	105.4	0.0		
Sum valutaderivater	9,451.1	8,357.7	3,336.9	153.3	74.5	0.0	0.0
Sum derivater	49,341.7	44,319.6	10,306.5	818.6	395.4	409.5	90.8

I oppstillingen over er det medtatt nettoposisjoner i indirekte investeringer.

¹⁾ Renteswapper er inklusive opptjente ikke forfalte renter.

²⁾ Verdier pr. 31.12.

³⁾ Gjennomsnitt for året.

det innviges kredittkort med kortsiktige trekkrammer til privatpersoner. Blankokreditter utgjør imidlertid en svært liten del av bankens samlede utlån til privatkunder. Storebrand Bank vasker jevnlig verdien av eiendomsporteføljene i privatporteføljene mot Eiendomsverdi. I bedriftsmarkedet ytes tilsvarende lån mot fast eiendom i form av utleieeiendommer og prosjektfinansiering. Blankolån ytes i svært begrenset grad. Innenfor bedriftskundemarkedet ytes det ikke blanko driftskreditter. Verdien av pantene i bedriftsmarkedet oppdateres minst årlig. Storebrand Bank overvåker og måler konsentrasjonsrisikoen i porteføljen hvor rammer for dette er lagt.

Storebrand Bank ASA og Storebrand Kredittforetak AS benytter ikke garantier og/eller kredittderivater i forbindelse med beregning av kapitalkrav.

6.6 Renterisiko

Storebrand Bank har ingen handelsportefølje. Renterisikoen til banken oppstår i forbindelse med ordinære utlån til kunder, investeringsporteføljene og posisjoner i forhold til motparter og derivathandler i forbindelse med dette. Dette er det nærmere redegjort i kapittel 4.4.1. Ved endringer av markedsrisiko som inntreffer i løpet av 1 år vil innvirkning for resultat og egenkapital bli som fremstilt nedenfor basert på balansen pr. 31.12.2009:

Egenkapitalposisjoner utenfor handelsporteføljene

NOK MILL.	SUM
Aksjer -20%	-12,0
Aksjer +20%	12,0
Renter -1,5%	21,8
Renter +1,5%	-21,7

Tabellen inkluderer den regnskapsmessige effekten over en 12 måneders periode av en umiddelbar parallell renteendring på henholdsvis + 1,5%-poeng og - 1,5%-poeng. Det er tatt hensyn til den engangseffekt en slik umiddelbar renteendring har på de poster som føres til virkelig verdi og sikringsverdi og på de effekter renteendringen har på resultatet for gjenværende rentedurasjonsperiode før renteendringen får inntekts-/og kostnadmessig effekt.

Poster som påvirkes av engangseffekter og som føres til virkelig verdi er investeringsporteføljene, utlån til fastrente, innlån via bytteordningen med staten, innskudd med aksjeavkastning og derivater. Poster som påvirkes av engangseffekter og som sikringsbokføres er innlån med fastrente.

6.7 Avgrensning

Storebrand Bank har ikke investert i eller inngått avtaler vedrørende verdipapirisering, kredittderivater og garantier knyttet til eiendeler.